

Datum

Yttrande

Adress

Lugna gatan 82

Diarienummer

FSKF-2025-465

Till

Kommunstyrelsen

**Remiss angående remiss utbildningsdepartementet -
Ämneskunskaper och lärarskicklighet - en
reformerad lärarutbildning (SOU 2024:81)
STK-2025-149**

Förskolenämnden föreslås besluta att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Förskolenämnden har fått möjlighet att yttra sig över betänkandet av utredningen om att *Utveckla lärar- och förskolläraryrket* (SOU 2024:81). Utredningen har haft i uppdrag att lämna förslag om hur antagningskraven till lärar- och förskolläraryrket kan höjas, hur ämnesläraryrket kan stärkas – exempelvis genom ökade samarbeten – och hur vissa ämnen kan koncentreras till färre lärosäten i syfte att höja kvaliteten och hur utbildningsinnehållet kan reformeras med ökat fokus på ämneskunskap, kognitionsvetenskap och praktisk metodik. Utredningens förslag innebär en ambition att stärka kvaliteten i förskolläraryrket samt öka statusen och attraktiviteten för förskollärarkyrket. Förslagsändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2027.

Förskoleförvaltningen föreslår förskolenämnden att huvudsakligen ställa sig positiv till de förslag som rör förskolläraryrket.

Förskolenämnden lämnar synpunkter på förslaget att kraven för behörighet till förskolläraryrket bör höjas men finner det önskvärt med betyg C i paritet med läraryrket. Förskoleförvaltningen understryker att alternativa vägar till examen, såsom erfarenhetsbaserad förskolläraryrket på distans, ULV och VAL, är särskilt värdefulla för skolhuvudmännens kompetensförsörjning. Det är även angeläget att det framöver finns flera vägar att komplettera redan godkända betyg inom komvux, vilket idag inte är möjligt.

Vidare tillstyrker förskolenämnden utredningens förslag att regeringen inte drar ner på läraryrket finansiering trots minskat antal studenter och att det är viktigt att lärosätena använder denna finansiering till att öka antalet undervisningstimmar.

Förskolenämndens bedömning är att inslag från praktiken i förskolläraryrket är värdefulla och blir brobyggande mellan förskollärestudenterna, universitetslärarna och medarbetarna från förskoleförvaltningen. Därtill är fortsatt praktisk forskning genom ULF-avtal viktig för samverkan mellan lärosäten och skolväsendet.

Förskolenämnden tillstyrker utredningens förslag att undervisning i det förskolepedagogiska området förstärks med 15 högskolepoäng. Det är särskilt angeläget att undervisning i matematikutveckling, språkutvecklande arbetssätt och ledarskap stärks då dessa områden även har identifierats som utvecklingsbehov. Dock ser förvaltningen med oro på att undervisningen i den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK) endast ska omfatta 45 högskolepoäng i stället för 60 högskolepoäng. Förskolenämnden instämmer med utredningens bedömning att förskollärestudenter bör ha en del av sin utbildning förlagd i förskolan under det första läsåret och har goda erfarenheter av detta.

Förskolenämnden välkomnar utredningens förslag avseende ett ökat fokus på läs- och skrivinlärning på förskolläraryrket. Förskolläraryrket och läraryrket bör ge en bredd av evidensbaserade metoder för att stötta barns språkutveckling. Slutligen tillstyrker nämnden utredningens förslag om examensmål och finner målen gällande förmåga att tillämpa förskolepedagogik och ämnesdidaktik, ledarskap och språkutveckling särskilt angelägna. Dock ser nämnden en risk med att mål som relaterar till värdegrund utgår och byts mot mer generella skrivningar, då det kan leda till förskollärare som är mindre rustade att möta en komplex och föränderlig verklighet med förmåga till kritiskt tänkande, professionellt omdöme och förmåga till etiska och moraliska ställningstaganden samt förståelse för den kulturhistoriskt formade förskolan ska verka i. Därutöver önskar nämnden påtala behovet av blivande förskollärares kunskap om barns utveckling av god hälsa genom rörelse, aktivitet och återhämtning.

Yttrande

Förskolenämnden har fått möjlighet att yttra sig över betänkandet av utredningen om att Utveckla läraryrket och förskolläraryrket (SOU 2024:81). En reformerad läraryrket och förskolläraryrket syftar till att höja kvaliteten i barns och elevers utbildning vilket innebär att barns bästa har prövats av utredaren.

Förskoleförvaltningen föreslår att förskolenämnden i huvudsak ställer sig positiv till de förslag som rör förskolläraryrket och att förskolenämnden lämnar synpunkter enligt nedan.

Bättre förberedda och mer motiverade studenter

Förskolenämnden tillstyrker utredningens förslag att det för utbildning som leder till förskolläraryrket ska krävas betyg D i kursen Svenska 3 eller Svenska som andraspråk 3 även om det vore önskvärt med betyg C i paritet med läraryrket. Att tillträde till förskolläraryrket skulle kräva lägre betyg i svenska än övriga

lärarutbildningar riskerar medföra lägre status och minskad attraktivitet för förskolläraryrket, vilket i förlängningen kan få konsekvenser för förskolebarnens utbildning. Det är oroande med tanke på den nationella förskolläraryrket. Förskolenämnden anser att ambitionen bör vara att på sikt höja antagningskravet i svenska till betyg C även för förskollärare men finner det rimligt med betyg D under en övergångsperiod med tanke på utredningens bedömning att antalet behöriga sökande, antagna och nybörjare skulle minska mycket kraftigt vid tillträdeskravet betyg C i svenska. Nämnden anser vidare att även om förslaget är positivt behöver konsekvenserna av det högre kravet utredas mer ingående. Det vore därför önskvärt med ett större undersökningsunderlag.

Att höjt behörighetskrav riskerar leda till lägre antal examinerade förskollärare är oroande. Förskolenämnden välkomnar därför utredningens förslag att Skolverket och Universitet och högskolerådet (UHR) ska få uppdrag att genomföra aktiva informationsinsatser. Förskolenämnden finner utredningens förslag om uppföljning av antalet behöriga sökande, antagna, nybörjare samt genomströmningen på utbildning som leder till förskollärarexamen särskilt angelägen för att det ska vara möjligt att analysera konsekvenserna av de skärpta tillträdeskraven.

Förskolenämnden understryker att alternativa vägar till examen, såsom utländska lärares vidareutbildning (ULV) och vidareutbildning av lärare (VAL), är särskilt värdefulla för skolhuvudmännens kompetensförsörjning. Att dessa studenter skulle ha lägre tillträdeskrav i svenska än de studenter som antas till reguljära förskollärarutbildningen är inte optimalt eftersom det riskerar leda till förskollärare med skilda förutsättningar att stötta barns språkutveckling. Förskoleförvaltningen ser en risk att ULV-/VAL-studenter ges sämre förutsättningar att utveckla sin undervisningsskicklighet jämfört med förskollärarstudenter som utbildar sig inom ramen för ordinarie förskollärarutbildning om behörighetskraven i svenska förblir desamma som tidigare. Nämnden vill även understryka vikten av att kompletterande och tillgängliga utbildningsmöjligheter erbjuds till de som inte omedelbart inte uppfyller de skärpta kraven. Mot bakgrund av detta finner förskolenämnden det angeläget att det framöver ska finnas flera vägar att komplettera redan godkända betyg inom komvux, vilket idag inte är möjligt. Möjligheten att via komvux komplettera sina betyg såsom förslås i remissen är en god åtgärd.

Nämnden önskar dessutom understryka att även kvaliteten i studenternas utbildning är viktig. Det kan inte vara enbart behörighetskraven som ska leda till att väl förberedda studenter examineras från lärarutbildningen utan förskolläraryrket och lärarutbildningen i sig måste ha undervisning av sådan kvalitet och omfattning att studenterna utvecklas på ett sätt som förbereder dem väl för yrket. Förskolenämnden anser i likhet med utredaren att det är viktigt att regeringen inte drar ner på lärarutbildningens finansiering trots minskat antal studenter och att det är viktigt att lärosätena använder denna finansiering till att öka antalet undervisningstimmar. När det gäller undervisningen inom lärarprogrammet anser nämnden att utredningens förslag att inte dra ner på ersättningen till lärarutbildningen trots att färre studenter förväntas börja och utexamineras, är mycket viktigt för att utveckla utbildningen. Enligt UKÄ:s rapport *Lärarledd tid i den svenska högskolan* (2018:15) är förskolläraryrket och lärarstudenter de som

får lägst antal undervisningstimmar i veckan i högskolan, bara 8,2 timmar i veckan. Enligt samma rapport är det inte bara så att lärarstudenter i internationell jämförelse tillhör de med lägst undervisningstid i Sverige, utan även som grupp får studenter i Sverige lägst undervisningstid i Europa. Nämnden tillstyrker därför detta förslag och anser även att UKÄ bör få i uppdrag att fortsätta följa hur mycket undervisningstid som lärarstudenterna får. Förskolenämnden vill även betona att hög kvalitet i utbildningen kräver en tydlig fördelning av resurser till huvudmän för att säkerställa hög kvalitet i den verksamhetsförlagda utbildning (VFU). Utredningens förslag om ökat fokus på exempelvis läs- och skrivinlärning och kognitionsvetenskap innebär att huvudmännen behöver möjliggöra att aktiva förskollärare, inte minst VFU-handledare, får kompetensutveckling inom samma områden.

Alternativa vägar till en lärarexamen

Förskolenämnden understryker att alternativa vägar till examen, såsom erfarenhetsbaserad förskollärarytbildning på distans, ULV och VAL, är särskilt värdefulla för skolhuvudmännens kompetensförsörjning. Förskolenämnden har mycket goda erfarenheter av att medarbetare med många yrkesverksamma år i förskolan vidareutbildar sig till förskollärare genom nämnda alternativa utbildningsvägar. Utredningen konstaterar att det är under och direkt efter det första läsåret som den största andelen av avhopp från förskolläraryt- och lärarutbildningarna sker. Förskolenämnden instämmer med utredningen om att det är bra att studenterna fått erfarenhet av förskola innan de påbörjar utbildningen så att de har god kännedom om vilken utbildning de söker till. Mot bakgrund av detta understryker förskolenämnden vikten av att vidareutbildning av lärare och förskollärare (VAL) permanentas. Förskolenämnden finner det även positivt att utredningen föreslår att satsningen på arbetsintegrerad lärarutbildning (AIL) ska förlängas till och med 2030. Förskolenämnden vill därtill framföra att det finns ett fortsatt behov av ortsoberoende erfarenhetsbaserade förskollärarytbildningar utan krav på fysiska träffar, men gärna med krav på obligatoriska digitala träffar eftersom lärande sker i sociala sammanhang.

Ökat behov av samverkan

Förskolenämnden instämmer med utredningens bedömning att samverkan mellan lärosätena och skolväsendet kan bidra till ökad kvalitet i utbildningen och uppskattar utredningens betoning på VFU som en central del av lärar- och förskollärarytbildningen. Nämnden ser detta som ett avgörande steg för att minska antalet avhopp från utbildningen och för att rusta studenterna med realistiska förväntningar på yrkesrollen. Förskolenämnden har goda erfarenheter av att samverka med Malmö Universitet, bland annat genom att särskilt yrkesskickliga förskollärare har deltidsanställning som VFU-lärare på lärosätet parallellt med det ordinarie arbetet i förskolan. Därutöver bidrar flera av förskoleförvaltningens medarbetare med inslag från praktiken under flera av förskollärarytstudenternas högskoleförlagda kurser i det förskolepedagogiska området. Dessa inslag utgörs av såväl föreläsningar som praktiska workshops och medverkande från praktiken är såväl särskilt yrkesskickliga förskollärare som chefer och andra medarbetare från förskolorna och förvaltningens stödfunktioner. Förskolenämnden instämmer i vikten av att studenter tidigt får en inblick i läraryrkets praktiska krav. Det är också

förskolenämndens bedömning att inslag från praktiken är mycket värdefulla och blir brobyggande mellan lärosäten och skolväsendet.

Förskolenämnden instämmer med utredningen om att praktisk forskning genom ULF-avtal är viktig för samverkan mellan lärosäten och skolväsendet eftersom det finns en ömsesidighet som främjar såväl praktiken som forskningen. Med god samverkan mellan lärosätena och skolväsendet skapas helhet i studenternas utbildning och mötet mellan teori och praktik kan ge synergieffekter. Eftersom utredningen konstaterar att 85 procent av lärosätena som anordnar grundlärautbildningen anställde adjungerade lärare som parallellt var anställda inom skolan medan motsvarande siffror för ämneslärautbildningarna och förskollärautbildningarna var 78 respektive 67 procent instämmer förskoleförvaltningen med utredningens bedömning att fler lärosäten än idag bör använda sig av aktiva lärare inom skolväsendet, gärna genom så kallade delade tjänster. Det ska dock påpekas att delade tjänster även får konsekvenser för kontinuiteten i barnens undervisning och omsorg när deras förskollärare är frånvarande för att undervisa på lärosätena. Det är positivt med aktiva förskollärares praktikinspel i förskollärautbildningen men kännbart för förskolorna eftersom det finns en nationell brist på förskollärare samt att merparten av förskolans medarbetare inte är förskollärare. Nämnden vill samtidigt betona vikten av att denna samverkan inte bara ska omfatta utbildningsplanering utan också stödja forskning och praktisk utvecklingsarbete.

Utveckla innehållet i lärautbildningarna

Förskolenämnden tillstyrker utredningens förslag att undervisning i det förskolepedagogiska området förstärks med 15 högskolepoäng och att delar av det ökade poängutrymmet i det förskolepedagogiska området används för att stödja studenternas egen kunskapsutveckling och kommunikativa förmåga i det svenska språket. Förskolenämnden finner det särskilt angeläget att undervisning i matematikutveckling, språkutvecklande arbetssätt och ledarskap stärks då dessa områden även har identifierats som utvecklingsbehov. Det ökade fokuset på läs- och skrivinläring behöver dock hanteras varsamt. Förskolan ska inte bli skola med uppställda mål för barnen. Förskolenämnden vill här understryka vikten av att värna om förskolans särart där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet och där leken är grunden. Därutöver önskar nämnden påtala behovet av blivande förskollärares kunskap om barns utveckling av god hälsa genom rörelse, aktivitet och återhämtning.

Förskolenämnden ser med oro på att undervisningen i den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK) föreslås omfatta 45 högskolepoäng i stället för dagens 60 högskolepoäng. Förskolenämnden instämmer visserligen med utredningen om att förskollärautbildningen kan behöva fler inslag i praktisk metodik och kognitionsvetenskap men oroas över att utredningen föreslår att andra, för förskollära- och läraryrkena viktiga, områden tonas ner eller försvinner. Det är förskolenämndens bedömning att studenterna redan har mycket praktisk metodik under exempelvis den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) samt att om fler aktiva förskollärare deltar med inslag under studenternas högskoleförlagda kurser kommer den praktiska metodiken i utbildningen att öka, inte minst om antalet delade tjänster

ökar. Dessutom är det förskolenämndens bedömning att UVK-kurserna idag förbereder studenterna väl på att möta en komplex och föränderlig verklighet i och med att de bidrar med förståelse för förskolans kulturhistoriska framväxt och rustar studenterna med professionellt omdöme samt etiskt och moraliskt ansvarstagande. Förskolenämnden ser risker med att undervisning om skolväsendets historia, läroplansteori, forskningsmetodik minskas samt att dagens skrivningar om grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheterna reduceras till enbart värdegrund. Att dessa nämnda områden föreslås tas bort eller tonas ned samtidigt som kognitionsvetenskap och praktisk metodik ska ta större plats i UVK-kurserna kan leda till konsekvenser för framtida förskollärares kritiska tänkande, professionella omdöme, etiska och moraliska ansvarstagande och förståelse för den kulturhistoriskt formade praktik de ska verka i. Utredningen har inte i tillräcklig grad utrett de konsekvenser minskningen av högskolepoäng i UVK riskerar medföra.

För att både kunna öka undervisningen i det förskolepedagogiska området med 15 hp, behålla nuvarande värdefulla undervisning i UVK och göra föreslagna tillägg skulle ett alternativ kunna vara att öka förskolläraryrket med totalt 30hp. På så sätt skulle förskolläraryrket totalt sett omfatta 240hp istället för dagens 210hp. Förskolenämnden konstaterar att utredningen redan har övervägt att förlänga förskolläraryrket men anser att det skulle riskera att ytterligare minska intresset för förskolläraryrket. Förskolenämnden håller inte med utan anser att en förlängning av utbildningen sannolikt skulle bidra till att höja förskollärarnas status eftersom deras utbildning skulle bli mer lik andra lärarutbildningar i omfattning. Dessutom skulle nyexaminerade förskollärare sannolikt vara mer rustade för sitt yrke. Med tanke på att en människas första tusen dagar utgör den mest kritiska utvecklingsfasen i en människas liv är det av vikt för vårt samhälle att höja kunskapen om barns utveckling, förskolans status och betydelse samt förskolläraryrkets attraktivitet. Därmed är det svårt att motivera att förskolläraryrket skulle vara mindre omfattande än övriga lärarutbildningar.

Förskolenämnden instämmer med utredningens bedömning att förskolläraryrket bör ha en del av sin utbildning förlagd i förskolan under det första läsåret. Nämnden har mycket goda erfarenheter av det eftersom såväl Malmö Universitet som Högskolan Kristianstad har auskultationsdagar och VFU under första studieåret. Detta är ett avgörande steg för att minska antalet avhopp från utbildningen och för att rusta studenterna med realistiska förväntningar på yrkesrollen.

Ökat fokus på undervisning om läs- och skrivinlärning

Förskolenämnden välkomnar utredningens förslag avseende ett ökat fokus på läs- och skrivinlärning på förskolläraryrket, då tidiga insatser på området – om de sker på ett lekfullt sätt och med hänsyn tagen till barns lust att lära – har en positiv effekt på senare skolprestationer. För förskoleverksamhetens del är det dock viktigt att värna om att språkutveckling sker på de premisserna. Förskolenämnden önskar särskilt lyfta vikten av att blivande förskollärare får en stabil grund i evidensbaserade metoder för att stötta barns språkutveckling samt att denna förstärkning genomsyrar hela

utbildningskedjan, från förskollärare till ämneslärare. Förskolenämnden framhåller dock att en särskild metod – strukturerad vokabulärträning för förskollärarstudenters del och strukturerad ljudningsmetod (phonics) för lärarstudenters del – kan innebära en gränsdragningsproblematik. Förskollärar- och lärarutbildningarna bör ge en bredd av evidensbaserademetoder och rusta studenterna att kritiskt granska dessa metoder så att de får kompetens att göra professionella val under sin yrkesutövning. Förskolenämnden vill här också lyfta vikten av att förskollärare deltar i kompetensutvecklingsinsatser inom det kommande nationella professionsprogrammet för att ständigt vara uppdaterade om ny forskning.

Uppdaterade examensmål

Förskolenämnden tillstyrker utredningens förslag om examensmål och finner målen rörande förmåga att tillämpa förskoledidaktik och ämnesdidaktik, ledarskap och språkutveckling särskilt angelägna. Som nämnts tidigare finner förskolenämnden det angeläget att examensmål om språkutveckling stärks då detta har identifierats som utvecklingsbehov. Förskolenämnden vill samtidigt framhäva vikten av att förskolan inte ska bli skola med uppställda mål för barnens lärande vilket det finns risk för att föreslagna mål avseende läs- och skrivinläring kan leda till. Förskolenämnden ser därtill med oro på att mål som relaterar till värdegrund utgår och byts mot mer generella skrivningar. Detta riskerar att leda till förskollärare som är mindre rustade att möta en komplex och föränderlig verklighet med förmåga till kritiskt tänkande, professionellt omdöme och förmåga till etiska och moraliska ställningstaganden samt förståelse för den kulturhistoriskt formade praktik de ska verka i.

Ordförande

Mohamed Yassin (MP)

Nämndsekreterare

Ida Alm

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden.]